

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Retningslinjer ved behandling av fusk

Tilråding:

1.

Styret slutter seg til de vedlagte justerte *Retningslinjer ved behandling av fusk/forsøk på fusk til eksamen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)*.

2.

I forskrift av 07.12.05 nr. 1684 om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) gjøres følgende tilføyelse i § 42 nr. 2:

§ 42 nr. 2, 2. avsnitt skal lyde:

Hvis sensor(ene) ved førstegangssensur oppdager avskrift uten at kilde er oppgitt, men forholdet ikke anses som så alvorlig at det blir rapportert som fusk, kan sensor(ene) orientere instituttet. Hvis studenten klager på karakteren, kan instituttet opplyse om den manglende kildehenvisningen til de nye sensorene. Instituttet orienterer studenten om at de nye sensorene vil bli informert om den manglende kildehenvisningen.

Endringen trer i kraft straks.

Bakgrunn

Kollegiet vedtok *Veiledende retningslinjer ved behandling av fusk/forsøk på fusk til eksamen ved NTNU 30.05.01*. Etter at retningslinjene for fusk ble vedtatt er myndigheten til å treffe vedtak om annullering og utestenging delegert til klagenemnda. Ved forskrift av 10.10.05 har departementet opprettet en nasjonal klagenemnd som er klageinstans for vedtak truffet av klagenemnda ved NTNU. Vi har tidligere bedt NTNUs klagenemnd om synspunkter på de punktene som er tatt opp nedenfor. Klagenemnda har ellers gitt en generell tilbakemelding på at retningslinjene gir god veiledning for deres behandling av sakene.

Saker om fusk gjelder bruk av ulovlige hjelpemidler, studenter som låner oppgaver fra medstudenter og skriver av disse og tekst som kopieres fra artikler og internett uten at studenten oppgir kilde. Etter innføringen av kvalitetsreformen i 2003, har vi sett en økning i antall fuskesaker. Økningen gjelder særlig manglende kildehenvisning og bruk av internett uten å oppgi henvisninger til korrekt nettsted eller markering i teksten av at avskriften er sitat fra nettsteder. Vi antar dette har sammenheng med flere hjemmeoppgaver som vurderingsform. I 2004 behandlet klagenemnda 13 saker om fusk, hvorav

12 studenter ble utestengt. I 2005 ble 11 studenter utestengt. Tidligere var det mellom 2 og 6 saker i året.

Lov om universiteter og høyskoler av 01.04.05 har bestemmelser om at fusk ved eksamen kan medføre at eksamen blir annullert og at studenten utestenges i inntil ett år fra institusjonen og de øvrige institusjonene som går inn under universitetsloven, jf §§ 4-7 og 4-8. Dette innebærer at fusk kan få alvorlige konsekvenser for studenten dersom det blir vedtak om utestenging. Praksis ved NTNU er at eksamen blir annullert og at studenten blir utestengt i ett semester. Der det har dreid seg om studenter på masternivå som har fusket i flere emner, har det blitt utestenging i to semester.

Det er behov for en revidering av retningslinjene fra 2001. Forslag til justeringer ble ved brev av 07.11.05 sendt på høring til fakultetene, FUS, FUL og Studenttinget. Praksis ved saksbehandlingen er at instituttet sender saken til fakultetet som sender saken videre til Studieavdelingen. Vi foreslo en forenkling av saksbehandlingen slik at sakene ble sendt direkte til Studieavdelingen fra instituttet med kopi til fakultetet i stedet for å gå via fakultetet. Dette både for å spare saksbehandlingstid og at fakultetene ikke har noen selvstendig rolle i saksbehandlingen.

Det er videre behov for å justere retningslinjene slik at de blir i samsvar med universitetsloven når det gjelder skyldkravet. I universitetslovens bestemmelse som gjaldt da retningslinjene ble vedtatt i 2001, var skyldkravet ikke spesifisert. I retningslinjene fra 2001 fremgår at det for utestenging kreves forsett, dvs. at det må bevises at studenten har hatt til hensikt å fuske. Da skyldkravet ble presisert i universitetsloven i 2002, ble det presisert slik at den som *forsettlig* eller *grovt uaktsomt* hadde fusket, kunne få eksamen annullert og eventuelt bli utestengt, dvs. det ble ikke stilt krav om forsett for å bli utestengt. Samme lovtekst er videreført i den nye loven som trådte i kraft 1. aug. 2005. I praksis vil det ofte foreligge forsett før man ønsker å utestenge en student slik at dette neppe vil føre til en endring av den praksis vi har i dag.

Studenter som har fusket, kan utestenges i inntil ett år. Praksis ved NTNU er ett semester. Blir vedtaket truffet etter at semesteret har startet, blir studenten utestengt for resten av semesteret. Hvis saken kommer opp for nemnda så sent i semesteret at det er lite igjen av semesteret, kan studenten utestenges for neste semester i stedet for det inneværende slik at det i realiteten blir ett semester. Vi foreslo at dette videreføres.

Når det gjelder gjengivelser/sitat, som er fremstilt uten kildehenvisning og uten klar markering av at dette er gjengivelser/sitater, sier retningslinjene litt om hva som kan være retningsgivende i avgrensningen mellom hva som vil kunne betraktes som fusk og hva som bare kan være en faglig umoden og dårlig besvarelse. Hvis det er en faglig umoden besvarelse, kan det være aktuelt å løse saken gjennom sensur ved at studenten stryker på grunn av manglende kildehenvisning eller at dette fører til en dårligere karakter. Vi ba høringsinstansene om synspunkter på om denne avgrensningen fortsatt er hensiktsmessig. Vi foreslo videre at det ble tatt inn i retningslinjene at de nye sensorene kan underrettes om avskriften der manglende kildehenvisning løses ved trekk i karakter uten at det blir fuskesak. Dette for å unngå at de nye sensorene ikke er oppmerksomme på at det er oppdaget avskrift der studenten senere klager på karakteren.

Høringsuttalelser

HF foreslår at de fakultetene som ønsker at saker angående mistanke om fusk skal gå via fakultetsadministrasjonen gis anledning til dette. Fakultetet begrunner dette med at det vil gi omforente holdninger ved fakultetet og felles praksis på tvers av instituttgrensene. Fakultetet viser også til at de har opprettet en kontaktgruppe med representanter fra hvert institutt som skal sørge for

at det utvikles en felles forståelse av hva som er fusk og at det utvikles en felles praksis omkring disse spørsmålene.

SVT er enig i at sakene bør gå direkte fra institutt til Studieavdelingen for å sikre lik praksis og enhetlig behandling av disse sakene. Fakultetet stiller spørsmål ved hvordan sensorene skal informeres dersom de skal ha informasjon i klagerunden om manglende kildehenvisninger. SVT påpeker ellers at det er nødvendig med bedre kontroll i eksamensklokalet for å hindre fusk ved eksamen under tilsyn. NT støtter forslaget om justeringer, men påpeker at retningslinjene er for omfattende til å fungere som et praktisk hjelpemiddel for saksbehandlere. De foreslår at retningslinjene deles i to, med en egen del for saksbehandlere og en rettet mot studentene. IME har ingen kommentarer og FUS støtter også justeringen, men studentrepresentantene er i mot at de nye sensorene skal informeres om manglende kildehenvisninger. De mener det vil svekke studentenes rettssikkerhet.

Studenttinget mener det er for uklare retningslinjer mht gjennomføring av underveisvurderinger og etterlyser retningslinjer for dette. Studenttinget støtter forslaget om at de nye sensorene kan underrettes der det har blitt trekk i karakteren på grunn av manglende/dårlig kildehenvisning ved førstegangssensur, men understreker at det må være helt klart hvordan denne informasjonen skal gis og hva den skal inneholde.

Vurdering

Begrepet *eksamen* defineres i denne sammenheng fra og med større obligatorisk arbeid som kreves for å få adgang til å avlegge eksamen til og med en avleggelse av selve eksamen. Det innebærer at det også kan bli reist sak om fusk der aktiviteten f.eks er øvinger eller semesteroppgaver som kreves godkjent for å få gå opp til eksamen, men som ikke er tellende i karakteren.

Sakene bør forberedes sentralt før de legges frem for klagenemnda. Dette vil sikre at sakene i større grad blir behandlet likt. Alle høringsinstansene som har uttalt seg, bortsett fra HF, støtter forslaget om at saker der det er mistanke om fusk sendes direkte fra instituttet til Studieavdelingen uten å gå via fakultetet, men med kopi til fakultetet. Vi er kjent med at HF har jobbet aktivt for å sette problemstillingen med fusk på dagsorden og at fakultetet har gode rutiner for behandling av disse sakene. Vi finner det rimelig at de av fakultetene som anser det nyttig at sakene går via fakultetet for å skape omforente holdninger til fusk innen fagområdet (særlig mht. manglende kildehenvisning) fortsatt kan ha denne rutinen. Vi foreslår at utgangspunktet er at sakene sendes direkte fra instituttet til Studieavdelingen med kopi til fakultetet, men at sakene kan gå via fakultetet dersom fakultetet etablerer rutiner for dette.

Når det gjelder eksempler på hva som kan være fusk ved eksamen uten tilsyn har vi i tillegg til det som har stått tidligere tatt inn at det også kan bli betraktet som fusk dersom en student leverer en besvarelse som helt eller delvis er brukt av studenten ved en tidligere eksamen. Vi har hatt noen tilfeller der sensorene har reagert på at studenter har brukt oppgaver helt eller delvis på nytt i andre emner uten at studenten har opplyst om det. Klagenemnda har også annullert en eksamen hvor denne var identisk med en oppgave som studenten tidligere hadde levert og hvor studenten ikke hadde gjort oppmerksom på at det var avskrift fra en tidligere eksamensbesvarelse.

Både fakultetene, FUS og Studenttinget støtter at de nye sensorene kan få informasjon om manglende kildehenvisning der dette har fått konsekvenser for karaktergivningen, men ikke har blitt ansett for så grovt at det er grunn til å anse forholdet som fusk. Vi foreslår følgende rutine:

Sensor kan rapportere til instituttet at karakteren har blitt satt ned på grunn av manglende kildehenvisning og dette skal da opplyses til de nye sensorene dersom studenten klager på karakteren.

Instituttet må orientere studenten slik at han/hun også er orientert om at karakteren har blitt dårligere på grunn av manglende kildehenvisning. Det vil være opp til den enkelte sensor hvorvidt han/hun mener det er grunnlag for å informere instituttet om at karakteren er blitt dårligere på grunn av manglende kildehenvisning. Informasjonen til de nye sensorene skal kun inneholde opplysninger om manglende kildehenvisning, ikke opplysninger om hvilken karakter studenten har fått.

Det vil kunne være et omfattende arbeid å søke opp kilder der det er mistanke om at det er manglende kildehenvisning. De nye sensorene bør derfor få opplysninger om dette både for å spare tid og fordi vi antar at sensor(ene) i første runde lettere vil kunne finne frem til aktuelle kilder som er misbrukt. Det vil også være urimelig at studenten klager og at de nye sensorene ikke finner frem til de manglende kildene og sånn sett gir en karakter etter klage som er basert på at kilder er oppgitt.

Etter studieforskriften skal de nye sensorene, ved klage på karakter, ikke ha informasjon om karakter, begrunnelse eller studentens begrunnelse for klagen. Vi foreslår at det presiseres også her at de nye sensorene kan få opplysninger om manglende kildehenvisning.

Vi anser det fortsatt som rimelig at hovedregelen er utestenging i ett semester slik at det er mulig å gradere utestengingsperioden etter hvor alvorlig forholdet er og ut i fra hvilket nivå studenten befinner seg på.

Retningslinjene justeres slik at de er i samsvar med universitetsloven mht. skyldkravet. Det er ellers foretatt en noe annen disponering enn i retningslinjene fra 2001, første del omhandler hva som er fusk og hvilke konsekvenser fusk kan få, andre del saksbehandlingen. Utdanningsutvalget behandlet saken i møte den 07.07.06. Utdanningsutvalget anbefalte at forslaget ble lagt fram for Styret.

Vedlegg

1. [Forslag til justerte retningslinjer](#)
2. Gjeldende retningslinjer fra 2001
3. Referat fra Utdanningsutvalget, UU-sak 17/06
4. Studieforskriftens § 42